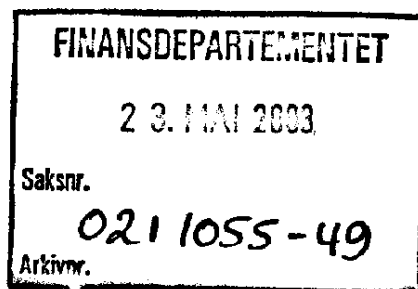

Finansdepartementet
Finansmarkedsavdelingen
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Dato: 22.05.03
Vår ref.: 2003/00129
NØA/SR
Deres ref.: 2/1055 FM GRo

Høringsuttalelse - Banklovkomisjonens utredning nr. 10 "Konkurranse i kollektiv livsforsikring"

Vi viser til høringsnotat fra Finansdepartementet av 05.03.03.

FNH vil innledningsvis gi uttrykk for tilfredshet med at myndighetene gjennom denne utredningen raskt har grepet tak i Stortingets uttalte politiske målsetning om å åpne konkurransen for kommunale pensjonsordninger, og vil oppfordre til at nytt regelverk trer i kraft så fort som mulig.

FNH kan i all hovedsak slutte seg til forslagene i utredningen. Nytt regelverk forventes å gi et ryddigere og klarere definert ansvarsforhold mellom forsikringstaker og forsikringsgiver innen kommunal sektor enn tilfellet har vært til nå. Vi mener imidlertid at forholdet til konkurransen i markedet ikke er godt nok utredet. Av hensyn til å kunne sikre at nystartede livselskaper og pensjonskasser skal kunne konkurrere på markedet anmoder FNH departementet om å rette en henvendelse til tariffpartene for å be dem foreta en fornyet vurdering av finansieringsformen for kommunale pensjonsordninger.

FNH vil videre be Finansdepartementet å klargjøre forholdet mellom reglene for de kommunale ordninger som er foreslått i § 8b og reglene som vil bli foreslått i oppfølgingen av Banklovkomisjonens utredning nr. 7 (NOU 2001:24) i det videre lovarbeidet.

FNH mener at regelverket for kommunale pensjonsordninger i utgangspunktet bør være mest mulig sammenfallende med regelverket for private tjenstepensjonsordninger, og at det ikke burde være behov for særregler for kommunale ordninger. Generelt mener vi at regelverket for forsikringsvirksomhet ikke bør være så detaljert som det foreliggende forslag til ny lovtekst legger opp til. Virksomhetsreglene bør heller ikke være så sammenblandet med produktregler som det fremgår av denne utredningen. FNH ga for øvrig tilsvarende hovedsynspunkter i forbindelse med høringen på Banklovkomisjonens utredning nr. 7.

FNH mener at forslaget til utjevnete premier vil ivareta dagens krav i Hovedtariffavtalen. Det er imidlertid ikke enighet blant FNHs medlemmer på alle punkter om hvordan ny lov bør formuleres. Flere av FNHs medlemmer mener lovutkastet bør endres slik at alle engangspremier belastes særskilt. Enkelte medlemmer mener at lovteksten skal endres slik at det ikke gis avtalefrihet for flyttetidspunktet for kommunale ordninger.

FNH mener ellers at det øvrige flytteregulverket i forslaget til ny lovtekst i det store og hele virker forenkende. FNH mener videre at det er positivt at flyttereglene lovfestes. Vi vil imidlertid slutte oss til kommentarene fra Banklovkomisjonens medlem Vannebo om at det bør lages andre regler dersom overført reserve for private kollektive pensjonsordninger er større enn nødvendig hos ny pensjonsinnretning. FNH mener videre det er viktig at det fremdeles skal være tillatt å ta seleksjonsfradrag ved flytting av individuelle pensjonsforsikringer.

Vi vil også påpeke at der det allerede i dag finnes godt innarbeidede rutiner for håndtering av flytting i næringen, bør disse rutinene ikke endres uten god grunn.

I denne høringsuttalelsen har vi også tatt for oss enkelte andre områder av det foreslåtte regelverket der vi mener det vil være behov for endringer, eventuelt presiseringer i forhold til endelig lovtekst.

Denne høringsuttalelsen er videre delt inn i følgende hovedpunkter:

1. Kommunale pensjonsordninger	3
1.1 Konkurransforholdene.....	3
1.2 Beregning av gjennomsnittspremier	4
1.3 Flytting av kommunale ordninger.....	6
1.3.a) Flytting i løpet av året.....	6
1.3.b) Overføring av premiereserve når enkeltpersoner skifter stilling	7
1.4 Forholdet til forslagene i Banklovkomisjonens utredning nr. 7 (NOU 2001:24).....	8
1.5 Ytterligere kommentarer til enkeltparagrafer	9
2. Forslag til nye flytteregler.....	13
2.1 Flytting av kollektive pensjonsordninger	14
2.1.a) Flytting av sykmeldte og uføre	14
2.1.b) Oppfylling av premiereserve ved flytting.....	15
2.1.c) For meget overførte midler	16
2.1.d) Medregning.....	17
2.2 Flytting av individuelle pensjonsordninger	18
2.3 Omkostninger og flyttegebyr	20
2.4 Ytterligere kommentarer til enkelt-paragrafer	20
3. Avslutning.....	22

1. Kommunale pensjonsordninger

I utredningen gis en vurdering av dagens overføringsavtale, som FNH i denne omgang vil avstå fra å kommentere. Det er imidlertid klart at det må foretas endringer i gjeldende overføringsavtale, dersom premiereserver skal overføres for enkeltpersoner som skifter stilling i kommunale/offentlige pensjonsordninger.

Generelt er det FNHs oppfatning at rammebetingelsene for kommunale pensjonsordninger i minst mulig grad bør avvike fra rammebetingelsene for private tjenstepensjonsordninger. Vi registrerer videre at forslag til regelverk fra Banklovkommissjonen er svært detaljert, og mener at rammebetingelsene for virksomheten er for mye sammenblandet med produktregler. Dette var etter FNHs syn også et problem også med forslagene til nye regler i Banklovkommissjonens utredning nr. 7. FNH vil oppfordre Finansdepartementet om å i det videre arbeid med rammebetingelsene legge til grunn noe mindre styring på detaljnivå enn det disse forslagene legger opp til.

Selv om det er mange enkeltforhold departementet må vurdere i lovarbeidet, vil FNH likevel understreke at det er overordnet viktig at regelverket for kommunale ordninger trer i kraft 01.01.04.

1.1 Konkurransesforholdene

Kommunale pensjonsordninger reguleres i mange henseender av kravene som stilles til slike ordninger i Hovedtariffavtalen for kommunal sektor. Tariffavtalen stiller blant annet krav til at pensjonsrettighetene skal være omfattet av en overføringsavtale med Statens Pensjonskasse, og at de skal være forsikringsmessig dekket i livselskap eller kommunal pensjonskasse. Videre skal finansieringssystemet for pensjonsordningene være "kjønnsnøytralt" og for øvrig utformes slik at det "ikke virker utstøtende på eldre arbeidstakere". Det er også gitt egne regler for flytting av kommunale pensjonsordninger.

FNH er positiv til at arbeidsgivere i kommunal sektor som *ikke* er omfattet av Hovedtariffavtalen står fritt innenfor sitt eget avtaleverk til å velge om de vil følge de foreliggende forslagene om premieutjevning for fellesordninger fra Banklovkommissjonen. Denne friheten kan også bli viktig dersom Hovedtariffavtalen endres.

Arbeidsretten slo i sin dom av 8. oktober 2002 fast at kommunale pensjonsordninger etablert i andre livselskaper enn KLP ikke tilfredsstiller Hovedtariffavtalens krav til pensjonsordningenes finansieringssystem idet deres system for premieberegning etter Arbeidsrettens oppfatning ikke oppfyller kravene knyttet til kjønn og alder.

Banklovkommissjonen har funnet det riktig å ta utgangspunkt i Arbeidsrettens dom ved vurderingen av hvilke regelverksendringer det vil være behov for ut fra hensynet til konkurranse i markedet for kommunale pensjoner. Kommisjonen har dessuten lagt til grunn et hovedsynspunkt om at "alle livsforsikringsselskaper skal kunne tilby kommunale pensjonsprodukter som er i samsvar med de krav Hovedtariffavtalen for kommunal sektor

stiller, og at dette skal kunne gjøres uten behov for dispensasjon fra de alminnelige regler om livsforsikringsvirksomhet.”

Banklovkommisjonen foreslår bruk av fellesordninger for å tilfredsstille kravene til premieutjevning som følger av Arbeidsrettens dom, men har ikke drøftet hva som er tilstrekkelig størrelse på en gruppe for å tilfredsstille kravene til en slik fellesordning.

Arbeidsretten legger til grunn at dersom en fellesordning skal tilfredsstille Hovedtariffavtalens krav til pensjonsordningenes finansieringssystem, må

”...den enkelte kommunes *grensekostnader* ved å ansette kvinner fremfor menn og eldre foran yngre, reelt sett pulveriseres...”.

FNH mener at Hovedtariffavtalen i praksis vil gjøre det svært vanskelig for nye aktører å komme inn på markedet for kommunale pensjonsordninger. For å få til den tilstrekkelige utjevning av premiene må, ifølge Arbeidsretten, et minstekrav være at flere enn én kommune inngår i fellesordningen. Dette vil i realiteten hindre nye potensielle aktører i å komme inn på markedet.

Banklovkommisjonens arbeid har etter FNHs oppfatning vist at Hovedtariffavtalen legger konkurransehemmende føringer for hvem som kan tilby kommunal tjenstepensjon. FNH merker seg at Banklovkommisjonen ikke har vurdert nærmere i hvilken grad en tariffavtale kan fastsette krav til en pensjonsordning som går på bekostning av konkurransen i markedet.

FNH mener Finansdepartementet i lys av ønsket om virksom konkurranse i markedet for kommunale pensjonsordninger, bør rette en henvendelse til partene i tariffoppgjøret før neste hovedtariffoppgjør hvor det bes om at kravene til finansieringsordningen for pensjonsavtalene vurderes i lys av muligheten for nye forsikringselskap/pensjonskasser til å bli med i markedet for kommunal tjenstepensjon.

1.2 Beregning av gjennomsnittspremier

Banklovkommisjonen har i sitt forslag til løsning forsøkt å sikre at regelverket skal tilfredsstille kravene som dagens tariffavtale for kommunale ordninger stiller. Samtidig er det tatt høyde for at kommunale ordninger utenfor tariffavtalens område kan ha en premieberegning ut fra andre forutsetninger.

FNH mener at det er akseptabelt med gjennomsnittspremier dersom de som er med på premieutjevningen enten har obligatorisk krav om medlemskap, eller ønsker gjennomsnittspremier fordi de ønsker å være en del av et fellesskap. For kommunale ordninger er det tariffavtalen som regulerer behovet for en premie som er tilnærmet kjønns- og aldersuavhengig. Tariffavtalen angir også hvilke ytelser som skal gis til alle som er omfattet av avtalen. FNH vil påpeke at forholdet vil være annerledes for ordninger

som ikke er omfattet av Hovedtariffavtalen, samt private, frivillige kollektive pensjonsordninger.

Det er ikke eksplisitt sagt i forslaget til § 8b-6 hvorvidt administrasjonskostnader kan eller skal inngå i den premien som skal utjevnes i en fellesordning, men vi antar at administrasjonskostnadene ikke behøver å være med i utjevningen som skal motvirke at pensjonskostnaden for de enkelte medlemmer vil variere med medlemmenes kjønn og alder.

Departementet viser i sitt høringsbrev til at Kvidalutvalget i NOU 2001: 27 fant at en modell med obligatorisk utjevning av forsikringspremie mellom kundegrupper i samme selskap ville kunne gi ustabilitet i forsikringsmarkedet. Departementet antar at fare for svekket stabilitet vil være avhengig av om sammensetningen av arbeidstakere innebærer betydelig eller marginal kryssubsidiering mellom de ulike kommunale arbeidsgivere i en fellesordning. Departementet viser i denne sammenheng til at premien, særlig i mindre kollektiver, vil påvirkes av endret sammensetning av pensjonsordninger innen fellesporteføljen. Departementet ber om høringsinstansenes vurdering av hvilken virkning slike premieendringer vil kunne ha på forsikringsmarkedets funksjon, og særlig om endringer i fellesporteføljen vil kunne utløse kjedereaksjoner av premieendringer med påfølgende skifte av leverandører, herunder om dette kan unngås/motvirkes ved at den enkelte fellesordning består av noenlunde like pensjonsordninger.

For det første vil vi påpeke at Kvidalutvalget for det meste uttalte seg om kjønnsnøytrale *tariffer*, og i liten grad om den type premieutjevning som foregår i offentlig sektor. Med *tariffer* forstås her forutsetningene som er lagt til grunn for sannsynlighet for død og uførhet ved beregning av premie for en dekning. Videre så Kvidalutvalget kun på *kjønnsnøytrale* tariffer, ikke *aldersnøytrale* tariffer. I Kvidalutvalgets utredning blir den type premieutjevning som forekommer i offentlig sektor omtalt som "kjønnsnøytrale systemer". Dette innebærer at alle som skal utligne premien har samme krav om ytelsessammensetninger, som både alders-, uføre- og etterlattepensjon. Et slikt krav mente utvalget ikke kunne stilles til private kollektive pensjonsordninger.

FNH vil likevel gi uttrykk for at dersom hvert selskap kun kan ha én fellesordning for kommunale ordninger, og denne er sammensatt på en slik måte at premien blir vesentlig endret ved endring av sammensetningen av pensjonsordninger innen fellesporteføljen, vil dette kunne påvirke hvordan de forskjellige forsikringskollektivene er satt sammen, og at enkelte vil kunne ønske å skifte leverandør.

Dersom det er stor variasjon på gjennomsnittsalder for ansatte hos ulike arbeidsgivere og pensjonsinnretningene konkurrerer på dette gjennom sine fellesordninger, vil markedet kunne påvirkes. Det antas at aldersspredningen er jevnere i større kommuner enn i mindre enheter. Problemet er betydelig redusert ved at reguleringspremier er unntatt fra utjevning i forslag til § 8b-6 (5). Se for øvrig kommentaren under punkt 2.1.a.

Departementet sier videre i høringsbrevet at utjevning av premier etter Banklovkommisjonens utkast skal skje i fellesordninger i det enkelte livsforsikringsselskap. Hensikten med dannelsen av kollektivene er å utligne premieforskjeller grunnet kjønn og alder. Fellesordningens evne til å utligne kostnadsforskjeller avhenger av antall pensjonsordninger i fellesordningen, og deres størrelse. Departementet ber høringsinstansene om å gi merknader til om forslaget synes å gi en hensiktsmessig utjevning av premieforskjeller grunnet alder og kjønn, herunder om forslaget er egnet for bruk i små fellesordninger og for kommunale pensjonskasser.

FNH har i punkt 2.1 drøftet forholdet til konkurransen i markedet, herunder forholdet knyttet til nye leverandører av produktet, samt pensjonskasser. FNH mener generelt at tariffavtalen begrenser mulighetene for denne type leverandører til å operere i markedet, og at konkurransen derfor blir unødvendig svekket. Forslag til fellesordninger i utredningen er, etter FNHs oppfatning, først og fremst laget for å tilfredsstille tariffavtalen, ikke for å sikre at det er virksom konkurranse i markedet.

I sitt høringsbrev legger departementet til grunn at konkurranse normalt vil innebære at premien settes nær reell forsikringskostnad, og være til hinder for utstrakt grad av krysssubsidiert mellom kunder. Departementet ber om høringsinstansenes merknader til om virksom konkurranse mellom ulike livsforsikringsselskaper vil kunne ivaretas innenfor et system med gjennomsnittspremier.

FNH mener at virksom konkurranse for kommunale pensjonsordninger mellom ulike livsforsikringsselskaper i prinsippet vil kunne ivaretas innenfor et system med gjennomsnittspremier, men viser til våre kommentarer knyttet til de begrensinger for konkurransen som Hovedtariffavtalen setter.

1.3 Flytting av kommunale ordninger

FNH mener generelt at det bør være færrest mulig forskjeller mellom regelverket for kommunale pensjonsordninger og private pensjonsordninger og at det ikke burde være behov for særlige regler, herunder flytteregler, for kommunale ordninger.

1.3.a) Flytting i løpet av året

FNH mener, som nevnt tidligere, at det i utgangspunktet ikke bør være særregler for kommunale pensjonsordninger i forhold til andre pensjonsordninger. Ut fra dette er det uheldig at annet ledd i § 8c-5 åpner for at det kan lages egne avtaler om oppsigelse kun innenfor denne sektoren.

Våre medlemsselskaper Gjensidige NOR Spareforsikring, Storebrand og Vital mener derfor at § 8c-5, annet ledd, må fjernes. Disse selskapene mener at gjennomsnittspremiesystemet med endrede regler for premieberegning i henhold til forslaget til endring av § 8b-6 (6) og at uavløpet premie uansett vil være avsatt særskilt for hver ordning i løpet av året, ikke bør være til hinder for flyttinger i løpet av året.

1.3.b) Overføring av premiereserve når enkeltpersoner skifter stilling

I forslag til ny § 8c-12 (1) er det foreslått at premiereserve skal kunne overføres mellom offentlige pensjonsordninger dersom fratrådt arbeidstaker blir medlem av ny offentlig pensjonsordning med tvungen medregning. Det er foreslått at flytting skal kunne skje både til annen kommunal ordning og til Statens Pensjonskasse.

FNH støtter forslaget om at premiereserven skal kunne overføres ved tilfelle av medregning, men forutsetter at mulighetene for overføring må være gjensidig. Dette innebærer at det tilsvarende må kunne overføres reserver fra Statens Pensjonskasse.

I dag regulerer Overføringsavtalen, fastsatt av Statens Pensjonskasse, hvordan utbetalt pensjon skal finansieres fra de forskjellige offentlige pensjonsordningene som pensjonisten har vært medlem av opp gjennom det yrkesaktive livet. Avtalen er et komplisert regelverk, og krever at det ved pensjonsalder foretas beregninger av hvilke pensjonsinnretninger som skal betale hvilke beløp, og først på dette tidspunkt får de forskjellige pensjonsinnretningene regningen, og må betale månedlig deretter.

Det forutsettes at det blir enklere hvis hver pensjonsinnretning "blir kvitt" ansvaret for den enkelte fratrådte arbeidstaker dersom vedkommende blir med i en annen ordning med medregning av rettigheter. FNH vil imidlertid gjøre oppmerksom på at medregningsreglene etter det nye forslaget kan virke fordyrende for kommunene i første omgang. Det vil imidlertid samtidig forhindre en ukjent regning i etterkant. Dette siste anser vi som en fordel.

Banklovkommissjonen har i sine spesielle motiver nevnt at det forutsettes en oppfølging i Overføringsavtalen for at § 8c-12 (1) skal kunne gjøres gjeldende. FNH mener at så lenge Statens Pensjonskasse ikke er forsikringsteknisk fondert, vil det være behov for overgangsløsninger. Disse bør gå ut på at dersom et tidligere medlem blir medlem av en ny pensjonsordning som har medregning og som krever reserve overført i forbindelse med medregningen, betaler Statens Pensjonskasse det beløp som ville blitt overført dersom pensjonskassen var fondert.

Dersom denne overgangsløsningen velges, vil Overføringsavtalen ikke lenger ha noen funksjon, annet enn for overgangsløsninger.

FNH mener dette vil være en forenkling av håndtering av opptjente rettigheter i de offentlige ordningene, selv om det nødvendigvis må påløpe en del kostnader knyttet til omleggingen.

FNH støtter Banklovkommissjonen i at det må skje en avklaring vedrørende Overføringsavtalen, og mener det må lages en løsning for håndtering av rettigheter for fratrådte medlemmer av Statens Pensjonskasse og andre parter innenfor Overføringsavtalen som ikke er omfattet av forsikringsvirksomhetsloven, før § 8c-12 (1) kan gjøres gjeldende.

§ 8c-12

Denne paragrafen omhandler håndtering av medregning av tidligere tjenestetid. Første ledd omhandler medregning innenfor offentlige pensjonsordninger, mens annet ledd omhandler medregning innenfor pensjonsordninger etter lov om foretakspensjon. Tilsvarende er det et behov for regler for omdanning fra kommunale pensjonsordninger til andre pensjonsordninger og omvendt. FNH ber om at dette klargjøres i det videre lovarbeidet.

I spesialmotivene til forslag til § 8c-12 (1) angis det at det ikke er åpnet for at avgivende pensjonsinnretning kan kreve dekning av flyttegebyr ved overføring av midler som følge av tvungen medregning. FNH finner denne merknaden noe underlig, og kan ikke se at det er noe i lovteksten som tilsier dette. Intensjonen om å beholde tilstrekkelig reserve til å sikre de opptjente rettighetene er forståelig, men FNH etterlyser en nærmere analyse av hvem det forventes at skal betale flyttegebyret for slike flyttinger.

FNH vil videre påpeke at § 8c-12 (2) har fått en uklar utforming. Det antas at leddet gjelder flytting av midler som har sitt utspring i pensjonsordninger etter lov om foretakspensjon og lov om innskuddspensjon, og at det ikke kan flyttes midler fra en kommunal ordning, slik den er definert her, og inn i en ordning etter lov om foretakspensjon.

1.4 Forholdet til forslagene i Banklovkomisjonens utredning nr. 7 (NOU 2001:24)

FNH antar at det er tenkt at § 8b skal komme i tillegg til § 8a som Banklovkomisjonen foreslo i sin utredning nr. 7. Vi kan imidlertid ikke se at Banklovkomisjonen har vurdert dette forholdet særlig grundig, annet enn at det er lagt opp til at forslaget til § 8b kan tre i kraft uavhengig av om § 8a er vedtatt eller ikke.

FNH antar dermed at dersom § 8a vedtas, vil denne også gjelde for kommunale ordninger som er omfattet av § 8b. Dette innebærer at reglene om pristariffer og premieberegninger også må gjøres gjeldende. Det er uklart i hvilken grad bestemmelsene om premier i § 8b vil kunne overstyre hele eller deler av reglene om pristariffer og premieberegninger som er foreslått i § 8a.

Videre antas det at reglene som er foreslått i § 8a om kapitalforvaltning, avkastning og overskudd, samt om forsikringsmessige avsetninger også vil gjelde for kommunale ordninger som følger § 8b. Det antas imidlertid at reglene om fripoliser og pensjonskapitalbevis ikke vil bli gjort gjeldende for opptjente rettigheter for fratrådte arbeidstakere fra kommunale ordninger, selv om enkelte av bestemmelsene om fortsettelsesforsikringer vel skal gjelde.

Vi vil i denne sammenheng vise til vår høringsuttalelse datert 09.11.01 til Banklovkomisjonens utredning nr. 7 (NOU 2001: 24), samt vårt brev til Finansministeren av 09.05.03, der vi tok opp enkelte nødvendige endringer som bør på plass i forhold til kommisjonens utredning før regelverket settes i kraft.

FNH ber om at det i det videre lovarbeidet foretas en avklaring i forhold til § 8a som er foreslått i Banklovkommisjonens utredning nr. 7, gjerne sett i lys av hvilke regler Finansdepartementet tar sikte på å foreslå i oppfølgingen av den utredningen.

1.5 Ytterligere kommentarer til enkeltparagrafer

§ 8b-1 (1)

Leddets omhandler hvilke typer pensjonsordninger som vil være omfattet av reglene i § 8b.

Det bør fremgå av leddet at de "tilsvarende pensjonsordningene" ikke er bundet til å følge dette kapitlet i loven. Det kan for eksempel velges andre pensjonsordninger, som ordninger etter lov om foretakspensjon eller lov om innskuddspensjon.

§ 8b-3

Paragrafen definerer kommunal bransje.

I forslag til § 8b-3 foreslås det at kommunale pensjonsordninger skal behandles som egen bransje, og at det skal føres eget regnskap for bransjen. "Bransjer" ikke et veldefinert begrep i forsikringsvirksomhetsloven. Begrepet bør klargjøres og ses i sammenheng med resten av lovgivningen. FNH antar at det i forslaget til lovtekst menes bransjer tilsvarende som i forskrift om overskudd i livsforsikring.

FNH forutsetter at selskapene må stå fritt til å dele opp i forskjellige "porteføljer" med gjennomsnittspremie. Ut fra forskrift om overskudd i livsforsikring vil overskudd innen hver bransje fordeles etter den enkelte kontrakts bidrag til dannelsen av overskuddet og på grunnlag av premietariffen for den enkelte kontrakt. Overskuddsdelingen vil dermed gå på tvers av fellesordninger innen et livselskap.

§ 8b-6

Paragrafen angir hvordan premie skal beregnes dersom det opprettes fellesordning for utjevning av premie. Paragrafen angir imidlertid ikke hvorvidt det også skal skje en utjevning av administrasjonskostnader. FNH antar ut fra dette at det må være mulig å belaste kostnadene særskilt for hver pensjonsordning.

§ 8b-6 (2)

FNHs medlemsselskap Gjensidige NOR Spareforsikring mener grunnlaget for premieutjevning skal avgrenses til "brutto alderspensjon fratrukket beregnet ytelse fra folketrygden. Dette selskapet mener at adgang til utjevning på "pensjonsgrunnlaget" bør utgå.

§ 8b-6 (3)

Paragrafen angir at premie ved innmelding av nye medlemmer og ved premietillegg for særskilt lønnsøking for medlem beregnes ut fra pensjonsordningens andel av samlet

gjennomsnittspremie i fellesordningen. Avvik fra denne premien og forsikringsteknisk beregnet premie skal "avregnes" etterpåfølgende år.

Vi vil påpeke at forslaget til § 8b-6 (3) om etterutligning på slutten av året for premie betalt for arbeidstakere som kommer med i løpet av et forsikringsår, kan medføre avvik i løpet av året på premie og krav til avsetninger. Dersom avviket er negativt, bør dette kunne føres mot "ikke innbetalt premie" i regnskapet og ikke mot egenkapitalen, som antydnet i de spesielle motivene i utredningen.

En enklere løsning kunne vært å åpne for at denne type premie heller kunne beregnes etter metoden i § 8b-6 (5), nemlig særskilt for hver pensjonsordning. I så fall vil det være opp til tariffpartene hvilken metode de vil ønske å benytte.

FNH ønsker derfor at det åpnes for fleksibilitet i premieberegningen i § 8b-6(3).

§ 8b-6 (4)

Leddene angir at premie for nye ordninger som opptas i en fellesordning i løpet av året skal beregnes ut fra gjennomsnittspremien i fellesordningen det året. FNH vil anføre at det ville vært lettere å håndtere tilflyttinger i løpet av et år dersom det hadde vært åpnet for at disse premiene kunne beregnes særskilt. Særskilt premiebelastning ville også forhindre belastning av egenkapital i løpet av året, (eller belastning av "ikke innbetalt premie" i regnskapet dersom en slik endring av lovteksten skulle få gjennomslag).

FNH ber derfor om at det i loven åpnes for at det kan beregnes særskilt premie frem til neste hovedforfall for nye ordninger som opptas i en fellesordning i løpet av året.

§ 8b-6 (5)

Leddene angir at reguleringspremie for oppregulering av opptjente rettigheter for et medlem med bakgrunn i lønnsutviklingen i løpet av året skal beregnes ut fra hver pensjonsordnings prosentvise økning av premiereserven, dvs. individuelt for hver pensjonsordning. FNH støtter dette.

Selv om Banklovkommisjonen påpeker at det kan være en fordel at premieberegningen i tredje og femte ledd ikke er identiske, ønsker FNH å påpeke at det vil kunne være vanskelig å splitte lønnsøkningen slik at premien beregnes forskjellig i ethvert tilfelle. Dette støtter opp om argumentasjonen om åpning for større fleksibilitet i tredje ledd.

§ 8b-6 (6)

Leddene angir at premie for ikke-forsikringsbare deknings kan beregnes både etter en gjennomsnittsberegning eller særskilt for hver pensjonsordning. Det er imidlertid ikke åpnet for etteravregning som i tredje ledd.

FNHs medlemsselskaper Gjensidige NOR Spareforsikring, Storebrand og Vital mener det ikke bør være valgfrihet på dette punktet, men at alle slike engangspremier skal beregnes særskilt for hver pensjonsordning.

§ 8b-7 (1)

Leddet angir metodikk for premieberegning ut fra lineær opptjening.

Det angis i de spesielle motivene til dette leddet at prinsippet om lineær opptjening er det samme som ligger til grunn for lov om foretakspensjon § 4-2 første ledd og § 9-2 første ledd. I henhold til lov om foretakspensjon vil opptjent pensjon være beregnet ut fra antall år fra ansettelse til pensjonsalder. Eksempelvis vil en person som ble med i en pensjonsordning etter lov om foretakspensjon som 20-åring, ha rett til en opptjent pensjon på 15/47 av full pensjon ved fratreden etter 15 år. Dette gjelder uavhengig av hvilket krav til tjenestetid pensjonsordningen måtte ha i sin avtale.

Ut fra lov om Statens Pensjonskasse og vedtektene i KLP vil imidlertid et medlem i en kommunal ordning ha rett til opptjent pensjon på 15/40 ved fratreden etter 15 år, der 40 år er kravet til tjenestetid for full pensjon.

En alternativ utforming av 1. ledd kunne være følgende:

”Ved beregning av pensjonsordningens premier skal det legges til grunn at medlemmets pensjon opptjenes lineært fra tidspunkt for medlemskap i pensjonsordningen og frem til 67 år eller annen særaldersgrense. Det skal likevel regnes med opptjening over maksimalt 40 år. Skal tidligere

FNH vil be om at departementet i sitt videre lovarbeid gjør det klart at rett til opptjent pensjon for en som fratrer fra en kommunal ordning ikke blir endret i forhold til dagens regler, eventuelt at det vurderes en endring i lovteksten som nevnt over.

§ 8b-8

Paragrafen åpner for regulering av premiene dersom vesentlige forutsetninger for beregningsgrunnlaget for kommunale pensjonsordninger skulle svikte.

FNH merker seg at det i andre ledd ser ut til å være foreslått å åpne for at pensjonsinnretningene kan innkalle tilleggspremie for rettigheter som allerede er opptjent forutsatt at dette er tatt inn i forsikringsvilkårene for ordningen. FNH kan ikke se at det i Banklovkomisjonens 7. utredning er foreslått åpnet for slik etterinnkalling av premier for private pensjonsordninger.

FNH er usikre på hvordan forslaget fra Banklovkomisjonen skal tolkes.

§ 8b-9

Paragrafen regulerer hvordan og når premieinnbetaling skal skje.

FNH kan ikke se at innholdet i denne paragrafen er særskilt for kommunale pensjonsordninger. Hvis slike regler skal inn, bør de tilpasses de generelle virksomhetsreglene og lov om forsikringsavtaler.

§ 8b-16

Paragrafen innholder bestemmelser om pensjonsinnretningens opplysningsplikt både overfor forsikringstakere og forsikrede.

FNH mener det er en god ide at pensjonsinnretningen skal utstede et pensjonsbevis for arbeidstakere som fratrer sin stilling uten rett til straks begynnende pensjon. Det er foreslått at det da skal opplyses om hvilke pensjonsrettigheter vedkommende har opptjent på fratredelsestidspunktet.

Personer som har fratrudd en privat, kollektiv pensjonsordning får tilsvarende utstedt en fripolise eller et pensjonskapitalbevis. Det skal årlig gis kontoutskrift for disse forsikringene, og på den måten vil det fratrudd medlemmet til enhver tid vite hvilken pensjon som er sikret gjennom fripolisen eller pensjonskapitalbeviset.

Banklovkommissjonen har vurdert det slik at det ikke er grunnlag for å kreve at det skal utstedes kontoutskrift til fratrudd arbeidstakere i denne sammenheng. Samtidig er det i forslag til nye flytteregler, § 8c-12 angitt at dersom en arbeidstaker blir medlem av en kommunal pensjonsordning (osv), skal pensjonsrettighetene fra det tidligere medlemskap bortfalle og de midler som er knyttet til pensjonsrettighetene overføres til den pensjonsordningen arbeidstakeren blir medlem av. Ut fra dette må pensjonsinnretningen der vedkommende har sin rettighet til enhver tid ha oversikt både over opptjente rettigheter og premiereserve for disse til enhver tid.

Videre skal den enkelte på forespørsel få oppdatert informasjon fra den pensjonsinnretningen de opptjente rettighetene ligger hos.

Informasjon til tidligere medlemmer kan være fordyrende, men FNH mener det bør vurderes hvorvidt det i stedet for de foreslåtte reglene kunne være hensiktsmessig at det gis en årlig oppgave over opptjent pensjon til fratrudd personer som ikke er medlem av offentlig ordning og som har rett på opptjent pensjon. FNH har registrert etterspørsel etter slik informasjon.

Alternativt bør det være krav om informasjon til fratrudd arbeidstaker dersom det skjer en flytting av premiereserve i forbindelse med medregning, jf. § 8c-12 (1).

2. Forslag til nye flytteregler

I NOU 2001: 24 Ny livsforsikringslovgivning ble det foretatt en gjennomgang av viktige deler av virksomhetsreglene for livsforsikring. Reglene om flytting av livsforsikringskontrakter var imidlertid et tema som ikke ble behandlet i utredningen, og Banklovkommisjonen har derfor kommet tilbake med forslag til nye flytteregler i sin 10. utredning. FNH ser det som hensiktsmessig at flyttereglene nå gjennomgås for å få en bedre tilpassing til de nye pensjonslovene, lov om foretakspensjon og lov om innskuddspensjon.

Flytteretten slik den nå foreligger i Norge finnes ikke i andre land. Det at vi har flytterett til enhver tid, medfører blant annet at overskuddet som hvert år oppstår i et livselskap og som tilhører kundene, må fordeles og tilføres kundene. FNH har ved flere anledninger tatt opp behovet for å kunne erstatte dagens regelverk med et regelverk som i større grad kan sikre langsiktige investeringsmuligheter med høyere avkastningsmuligheter enn dagens regelverk legger opp til. Også Kredittilsynets direktør Skogstad Aamo har nylig i flere foredrag drøftet ideer som går på at flyttereglene bør kunne vurderes både når det gjelder hvilke midler som skal kunne flyttes og om det kan opprettes bindingstid på enkelte produkter, slik at flytting og aktivaplassering på de aktuelle midlene kan tilpasses. FNH har i brev til Finansdepartementet av 09.05.03 tatt opp om disse spørsmålene kan vurderes nærmere. Tilsvarende bør flyttereglene muligens måtte revurderes i forbindelse med implementering av det nye EU-direktivet for tjenestepensjoner (pensjonskasser).

Vi er klar over at slike vurderinger vil være langsiktige i forhold til en rask implementering av de endringene som her foreslås, og har derfor ikke tatt opp disse spørsmålene nærmere i denne høringsuttalelsen.

Generelt vil FNH bemerke at de foreslåtte endringene i flyttereglene i forhold til dagens flytteforskrift er noe forenklende, og vil i større grad enn dagens flytteregler forhindre flyttearbitrasje. FNH mener det er positivt at flyttereglene lovfestes.

Videre konstaterer vi at flyttereglene i utgangspunktet kun gjelder pensjonsforsikringer, og at flytteregler for kollektiv pensjonsforsikring for foreningsmedlemmer, gruppelivsforsikringer og individuell kapitalforsikring, eventuelt kan gis ved enkeltvedtak eller i forskrift.

Forsikringsbransjen har til nå laget en rekke bransjestandarder for å håndtere flyttinger, særlig for å sikre rettighetene til sykmeldte og uføre. Det er laget en egen avtale om risikoens overgang ved flytting av gruppelivsforsikringer. Denne er vedlagt. FNH antar at det er uproblematisk at det fortsatt blir denne avtalen som "regulerer" flytting av gruppeliv. Tilsvarende avtale finnes ikke for individuelle kapitalforsikringer. FNH støtter derfor at flytteregler for foreningsmedlemmer, gruppelivsforsikringer og individuell kapitalforsikring, eventuelt kan gis ved enkeltvedtak eller i forskrift.

FNH støtter at det i lov om forsikringsvirksomhet, § 1-1, tas inn en bestemmelse som gjør det klart at flyttereglene også vil gjelde for banker og forvaltningsselskap for verdipapirfond. Disse institusjonene vil kunne forvalte pensjonsordninger etter lov om innskuddspensjon, pensjonskapitalbevis utgått fra slike ordninger, samt individuelle pensjonsspareavtaler etter skattereglene.

FNH vil imidlertid påpeke at det er en svakhet ved dagens regelverk at ikke alle institusjoner som leverer pensjonsspareprodukter er pliktig til å følge forsikringsavtaleloven av 1989 fullt ut på aktuelle områder. Dette kan med fordel vurderes i fremtiden.

2.1 Flytting av kollektive pensjonsordninger

Flytting av offentlige ordninger er omtalt under punkt 2.3 i denne høringsuttalelsen.

Under dette punktet vil vi drøfte hovedtrekkene i flyttereglene relatert til kollektive pensjonsordninger. Vi vil komme tilbake med ytterligere merknader til de enkelte paragrafene under punkt 3.4.

FNH har ingen kommentarer til at det nye regelverket i § 8c- 2 angir at *hele* ordningen må være med ved en flytting, og at ikke pensjonistene kan bli igjen hos avgivende selskap slik som dagens regelverk legger opp til.

2.1.a) Flytting av sykmeldte og uføre

Noe av det mest kompliserte ved flytting av kollektive pensjonsordninger, er forholdet til sykmeldte og uføre. I § 8c-8 er det angitt regler for håndtering av denne gruppen medlemmer.

Selskapene har i beregningsmelding 149/92 "Overføring av kollektiv pensjonsforsikring, behandling av uføre og sykmeldte" til Kredittilsynet angitt at flytting for denne gruppe medlemmer skal skje slik at mottagende selskap overtar alt ansvar for uføre/sykmeldte, samtidig som avsatte midler tilknyttet disse personene i sin helhet overføres til mottagende selskap. Beregningsmeldingen er vedlagt. Vesta forsikring var ikke tilknyttet denne beregningsmeldingen, og hadde egne avtaler med de andre selskapene om hvordan flytting skulle håndteres på dette punktet.

FNH mener det er en fordel med felles regelverk på dette området i livbransjen. Regelverket bør imidlertid være så enkelt som mulig, og sikre minst mulig etterbehandling i avgivende selskap. Det bør videre legges vekt på at selskapene til nå har praktisert et regelverk som etter hvert har blitt godt innarbeidet og som derfor fungerer tilfredsstillende.

I forslag til ny § 8c-8 (1) sies det at premiereserve for uføreytelser til medlemmer som er blitt uføre før utløpet av oppsigelsesfristen, skal tilsvare kravet til full avsetning beregnet etter det beregningsgrunnlag som gjaldt for pensjonsordningen ved utløpet av oppsigelsesfristen. I de spesielle motivene til kapittelet er det angitt at en i "fulle

avsetninger" kan ta hensyn til reaktiveringssannsynlighet. Dette virker naturlig, selv om uttrykket "fulle avsetninger" ikke er helt klart. Det antas at det med dette uttrykket menes avsetninger som om utbetalingen skal være til pensjonsalder, dog kan det tas hensyn til reaktiveringssannsynligheten. FNH antar det ikke vil være problemer forbundet med denne tolkningen, og at det også må være opp til selskapene å vurdere behovet for å legge inn sannsynligheter for økt/senket uføregrad.

Forslaget går imidlertid ut på at det må skje et etteroppgjør mellom avgivende og mottagende selskap i den grad uføregraden ikke er fastsatt på tidspunkt for utløpet av forsikringstiden.

En slik regel vil innebære at avgivende selskap vil måtte følge med på enkeltpersoner i ordninger som har flyttet fra selskapet i lang tid etterpå. FNH kan ikke støtte en slik regel, og mener den motvirker intensjonen om at regelverket skal virke forenklende.

Tilsvarende er det i paragrafens annet ledd foreslått at det også for sykmeldte som tilstås rehabiliterings- og attføringspenger eller uføreytelser innen et år etter utløpet av oppsigelsesfristen skal skje et etteroppgjør. I tredje ledd er det åpnet for at avgivende og mottakende selskap skal kunne avtale andre frister enn det som er angitt i annet ledd. Dette kan forenkle situasjonen dersom selskapene kommer til enighet, men det er usikkert om forslaget innebærer at det kan lages generelle bransjeavtaler på området. I så fall kan like gjerne lovteksten endres.

FNH foreslår at siste setning i § 8c-8 (1) utgår, og at det underforstått dermed blir opp til avgivende selskap å vurdere uføregraden på tidspunkt for utløpet av forsikringstiden. FNH foreslår videre ut fra dette at § 8c-8 (2) utgår. Dermed vil ny lov følge den regelen som har vært praktisert av de fleste livselskap i mange år.

2.1.b) Oppfylging av premiereserve ved flytting

I del II, kapittel 9, spesialmotiver, sies det i utredningen i tilknytning til § 8c-10 at:

"Dersom mottakende pensjonsinnretning anvender en opptrappingsplan for andre faktorer enn beregningsrenten for bestående bestand, kan ikke denne gjøres gjeldende for kontrakter som flyttes til pensjonsinnretningen."

Bakgrunnen for at det er gjort unntak for beregningsrenten er at det er gitt særlige unntaksregler i forskrift 15. september 1997 nr. 1005 om premier og forsikringsfond i livsforsikring.

Vi ser for oss at livselskapene i tiden fremover vil måtte endre tariffer med bakgrunn i uføreutvikling og levetidsutvikling. Det kan ikke forventes at selskapene velger de samme tidspunkt for å endre sine tariffer. Samtidig må det være viktig å opprettholde flyttemulighetene i perioder der et selskap av en eller annen grunn benytter en opptrappingsplan. Dersom kontrakter som flytter må fylle opp reserver til et høyere nivå

enn de selv hadde i henhold til opptrappingsplan i avgivende selskap, og høyere enn mottakende selskaps egne kontrakter, vil dette virke sterkt flyttehemmende.

FNH mener ikke at det skal kunne skje flyttearbitrasje som følge av at et selskap benytter en opptrappingsplan for sine premiereserver. Dersom en kontrakt allerede har høyere reserveavsetninger enn opptrappingsplanen tilsier, men lavere enn de nødvendige reserveavsetningene når opptrappingsplanen er avsluttet, bør reserveavsetningene holdes på det nivå de har ved tilflytting. Deretter vil kontakten etter hvert være med på opptrappingsplanen.

FNH er klar over at mottakende selskap vil kunne ta en høyere risiko ved å ta i mot en ordning uten "fulle" avsetninger, men mener at dette må det enkelte selskap selv vurdere i forhold til sine totale forpliktelser og (realistiske) forventninger om fremtiden.

FNH kan derfor ikke uten videre støtte denne uttalelsen i de spesielle motivene, og forutsetter at lovtteksten her må være førende. I lovtteksten sies det ikke noe som gir støtte for uttalelsen i spesialmotivene.

2.1.c) For meget overførte midler

Forslag til ny § 8c-10 (4) angir hva som skal gjøres dersom overført premiereserve er større enn det som er nødvendig for å sikre et medlem opptjente rettigheter, nemlig at overskytende skal benyttes til engangspremie for tillegg til tjenestetiden etter reglene i lov om foretakspensjon § 4-12.

Banklovkommisjonens medlem Vannebo sier følgende i utredningens del II, punkt 5.8:

"Medlemmet Vannebo mener at forslaget om bruk av overskytende premiereserve ikke er heldig. Forslaget innebærer at flyttingen i seg selv vil kunne få betydning for den utbetalte pensjon som de aktive medlemmene opparbeider rett til. Ansatte med i utgangspunktet like pensjonsrettigheter, vil kunne få forskjellige ytelser på grunn av tilfældigheter knyttet til om pensjonsordningen har bytte pensjonsleverandør underveis, og hvor ofte.

Dette medlemmet mener dessuten at den foreslåtte lovtteksten øker kompleksiteten i produktet, herunder kostnader knyttet til EDB-løsninger. Arbeidstakeren vil ikke kunne beregne sine rettigheter etter en lineær modell der hvert år i ansettelse teller like meget. Dette medlem vil også påpeke at forslaget ikke angir hvor en skal av midler for medlemmer som vil få / får mer tjenestetid enn det som kreves for fulle ytelser.

Dette medlemmet mener det er en bedre løsning både prinsipielt og rent praktisk, at overskytende premiereserve benyttes til å øke opptjent pensjon, eventuelt at det går til premiefond.

Dersom overskytende reserve benyttes til å øke opptjent pensjon, vil det føre til at opptjent pensjon vil være noe større enn den lineære pensjonen i en kort periode. Deretter vil den lineære pensjonen overstige den opptjente. Premien for ordningen vil da kunne fremstå som noe rimeligere i en periode begrenset oppad til ett år etter flyttingen."

FNH støtter medlemmets Vannebo's synspunkter og forslag til alternativ løsning. I tillegg til det som påpekes av Vannebo, kan det anføres at det er lite heldig at regler for medregning i lov om foretakspensjon skal gjelde også ved flytting av kollektive pensjonsordninger som er opprettet utenfor denne loven. FNH mener det er viktig å legge hovedvekt på enkelhet i flyttereglene. Etter dagens flytteregler skal for mye overført reserve benyttes til å øke opptjent pensjon.

FNH kan ikke se at det er behov for å endre dagens regler på dette området, og foreslår ut fra dette at § 8c10 (4) endres slik at også for mye overført reserve for private kollektive pensjonsordninger går til å øke opptjent pensjon.

2.1.d) Medregning

I forbindelse med lovforslaget har Banklovkommissjonen foreslått en endring i lov om foretakspensjon når det gjelder medregning. Det foreslås at § 4-11 annet ledd endres, § 4-12 tredje ledd oppheves, § 8- annet og tredje ledd oppheves, samt at § 9-3 nytt femte ledd skal lyde:

(5) Ved beregning av premie for arbeidstakere som har fått medregnet tjenestetid etter reglene i §§ 4-11 og 4-12, skal det gjøres fradrag beregnet ut fra de ytelser i pensjonsordningen som den medregnede tjenestetid vil gi rett til.

FNH støtter disse endringene, med unntak av nytt femte ledd i § 9-3. Dersom premiereserve er medregnet, vil denne ligge i ordningen på lik linje med annen premiereserve og tilsvare opptjente rettigheter. Ved beregning av premie kan en ikke hver gang gjøre et ytterligere fradrag i ytelsen ved beregning av premien. FNH antar derfor at dette forslaget skyldes en misforståelse, og at dette forslag til endring ikke blir tatt til følge.

FNH vil imidlertid benytte anledningen til å ta opp de problemer som i dag finnes for ytelsesbaserte ordningen i de nye medregningsreglene i lov om foretakspensjon. Ved utarbeidelsen av loven var det først foreslått at medregning skulle kunne skje uten at premiereserve ble overført, ut fra at det kun ble gjort fradrag for fripoliser ved beregning av ytelser.

Som følge av at reglene ble som de, ble har mange foretak valgt å endre forsikringsavtalene slik at de ikke har medregning lenger. Det er mange praktiske problemer knyttet til at opptjent pensjon skal gjøres om til tjenestetid, men først og fremst er det store problemet at den enkelte arbeidstaker selv kan velge om han vil ha medregning og flytte reserven, eller ikke.

FNH ønsker derfor at lov om foretakspensjon endres slik at den tidligere foreslåtte ordlyden i NOU 1998: 1 Utkast til lov om foretakspensjon, §§ 4-11, 4-12 og 4-13 også blir en valgmulighet.

2.2 Flytting av individuelle pensjonsordninger

I utredningen foreslås det at det ikke lenger skal være mulig å ta seleksjonsfradrag ved flytting av individuelle pensjonsordninger. I utredningens kapittel 8 sier Banklovkommisjonens medlem Vannebo følgende:

"Medlemmet Vannebo mener det ikke er heldig å oppheve muligheten for et forsikringsselskap til å beregne et seleksjonsfradrag ved flytting av en individuell pensjonsforsikring. Selskapene har ønsket å unngå tilfeldig behandling av enkeltsøkere og meldt fra om dette til Kredittilsynet (Beregningsmelding nr. 150/92).

Dette medlemmet mener også at beskrivelsen av dagens praksis på området ikke er korrekt. Helsebedømmelsen følger Retningslinjer for helsebedømmelse gitt av Nemnden for helsebedømmelse. Seleksjonsfradraget er forskjellen mellom ordinær premiereserve og premiereserve etter bedømt dødelighet. Samtidig tar dette medlemmet avstand fra påstanden om at motivet for seleksjonsfradrag er et ønske fra selskapenes side om å unngå at den forsikrede skal oppnå høyere ytelser i mottakende selskap.

Dette medlemmet viser videre til at det er allmenn aksept for behovet for seleksjonsfradrag ved omdanning av individuelle pensjonsforsikringer, noe som også er nedfelt i forskrift 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14 § 6-47-23. Hensikten med seleksjonsfradraget er at et forsikringsselskap skal kunne sikre at den gjenværende kundebestanden ikke får endret sin totale risiko.

Ved en flytting av en individuell pensjonsforsikring skal det ikke samtidig kunne skje en omdanning til nye ytelser. Likevel viser historien at flytting gjerne er motivert ut fra muligheten til å endre ytelser etter flyttingen. Et nylig eksempel på dette var da det ble gitt adgang til å opprette egne fondsforsikringsselskaper (1997) som kunne selge produkter med investeringsvalg. Det har etter dette vært en stor overgang av forsikringer fra tradisjonelle selskap til selskap som tilbyr investeringsvalg. I sammenheng med overgangen, har bl.a. ytelsene blitt endret fra ytelser med garantert avkastning, til ytelser uten garantert avkastning. Selskapenes mulighet til å ta seleksjonsfradrag har forhindret at selskapene i denne prosessen har mistet all »god» risiko, enten fordi kunden har betalt et seleksjonsfradrag, eller fordi en rekke kunder da har valgt å ikke flytte sin forsikring. Antallet kunder som har blitt belastet seleksjonsfradrag kan ikke måles med antallet som har valgt å bli i selskapet fordi de har fått informasjon om at de kan bli belastet et

seleksjonsfradrag. For sistnevnte tilfelle foreligger det, av naturlige grunner, ingen statistikk. Siden fondsforsikringsselskapene startet sin virksomhet har det (etter FNHs statistikker) blitt flyttet ca. 39 100 forsikringer til fondsforsikringsselskaper. Det alt vesentligste av dette er flyttinger fra tradisjonelle livselskap. Tallene viser at muligheten til å ta seleksjonsfradraget ikke har vært særlig flyttehindrende, samtidig som de avgivende selskapene har hatt mulighet til å sikre risikoen i bestanden.

Muligheten for å ta seleksjonsfradrag har i eksemplet som er omtalt ovenfor, ligget i det selskapet som faktisk hadde risikoen i forbindelse med omdanningen. Dersom det nå ikke blir tillatt å omdanne i sammenheng med en flytting, vil det typisk være mottagende selskap som vil stå for omdanningen. Det vil imidlertid i tilfellet nevnt over, være avgivende selskap som er utsatt for seleksjonsrisiko. Det er vesentlig at det er det selskapet som får endret sin risikosammensetning, som må ta seleksjonsfradraget.

Videre vil dette medlemmet peke på at kommisjonen ikke i tilstrekkelig grad har vurdert mulighetene for at den foreslåtte løsning kan føre til at kunder vil kunne spekulere i å flytte sine forsikringer, ved at de kan oppnå gevinster som ikke har noen sammenheng med selskapenes egentlige konkurranseevne. Banklovkommisjonen har heller ikke gjort noen betraktninger omkring hvilken risiko selskapene kan bli utsatt for i en "run"-liknende situasjon, dersom de ikke har mulighet til å ta seleksjonsfradrag ved flytting."

FNH støtter disse uttalelsene fullt ut, og mener det ikke vil være forsvarlig om myndighetene skulle ta bort mulighetene for å ta seleksjonsfradrag sett i lys av livselskapenes behov for soliditetsfremmende rammebetingelser.

FNH viser videre til at departementet i sitt høringsbrev om individuelle pensjonsavtaler i 1997 foretok en rimelig vurdering av behov for seleksjonsfradrag i tilknytting til diskusjonen om konvertering av pensjonsforsikring til pensjonssparing, og at Kredittilsynet i sin høringsuttalelse støttet vurderingen knyttet til behovet for seleksjonsfradrag.

Dagens flytteforskrift § 9-4 har følgende innhold:

"§ 9-4 Forbehold om seleksjonsfradrag

Som vilkår for rett til overføring av midler knyttet til individuell pensjonsforsikring med opplevelsrisiko, kan avgivende selskap kreve at det skal beregnes et fradrag i premiereserven når premiereserven ikke står i forhold til den risiko som faller bort, og overføringen derfor vil påføre selskapet et tap.

Avgivende selskap kan kreve at den forsikrede fremlegger legeerklæring på oppsigelsestidspunktet. Selskapet kan kreve at legen skal godkjennes av selskapet. Den premiereserve som skal overføres beregnes i samsvar med resultatet av helseprøvingen og de beregningsregler som følger av dette."

FNHs mener det bør tas inn et nytt syvende ledd i § 8c-13 tilsvarende §9-4 i dagens flytteforskrift.

2.3 Omkostninger og flyttegebyr

FNH mener det bør opprettholdes en rett til å flytte forsikringer i Norge. Det er imidlertid forbundet en rekke kostnader ved selve flyttingen som ikke er en del av vanlig vedlikehold for en kollektiv kontrakt. I et livsforsikringsmarked vil det være en solidaritet mellom kunder og mellom kunder og eiere når det gjelder utgifter og overskuddsdeling. Som uttalt i høringen til NOU 2001: 24 Ny livsforsikringslovgivning, mener FNH at dette forholdet til en viss grad også må fortsette under ny forsikringsvirksomhetslovgiving. Det vil derfor være nødvendig at de som ønsker å flytte selv betaler merkostnadene forbundet med slik flytting.

FNH vil videre påpeke at dagens flyttegebyrer langt fra er kostnadsdekkende. Dette ble sist påpekt i vår høringsuttalelse til endring i flytteforskriften av 22.08.02. Der påpeker vi at det at gebyrene ikke er kostnadssvarende skyldes både at gebyrene i utgangspunktet var alt for lave, og videre at gebyrene ikke er justert siden forskriften kom. Forskriften ble fastsatt 27.11.1991, og satsene på henholdsvis kr 200,- og kr 5000,- gjaldt fra denne dato. Til sammenligning har grunnbeløpet i folketrygden i perioden frem til 2002 økt med 52,6 %, mens konsumprisindeksen i samme periode økte med 27,1 %.

FNH støtter at nye gebyr kan fastsettes i forskrift, og ikke i loven. FNH vil imidlertid anbefale at myndigheten til å fastsette forskrift delgeres til Kredittilsynet. Ved utforming av forskrift mener vi gebyret bør baseres på en indeksregulering.

Videre støttes forslaget til § 8c-5, fjerde ledd om at flyttegebyr kan belastes premiefond og innskuddsfond. Det er imidlertid ikke åpnet for tilsvarende regelverk ved flytting av individuelle pensjonsforsikringer, noe det burde være mulighet for.

FNH antar at premiefond/innskuddsfond er å betrakte som en del av pensjonsordningen dersom fondet er hos samme institusjon som pensjonsordningen. Dersom premiefondet derimot er forvaltet av en annen institusjon, antar vi at flytting av premiefond kan betraktes på linje med flytting av kollektiv pensjonsordning, dvs. at §§ 8c-5 og 8c-6 vil gjelde for premiefondet alene.

Videre ber FNH om at departementet vurderer behov for endring i skattelovene for å sikre at anvendelse av premiefond og innskuddsfond for dekking av flyttegebyr skattemessig behandles på lik linje med annen innbetaling til pensjonsordningen.

2.4 Ytterligere kommentarer til enkelt-paragrafer

§ 8c-2 (1)

Flytting kan etter dette leddet skje til en tilsvarende pensjonsordning opprettet i annen pensjonsinnretning.

Dagens flytteforskrift åpner ikke for endringer i pensjonsordningen i forbindelse med en flytting. Nå foreslås det i § 8c-1 (3) at omdanninger skal kunne skje samtidig med flyttingen, men etter regler som gjelder slike forhold.

FNH er usikre på om lovteksten er klar nok på dette området til at alle aktører i markedet vil kunne se tydelig hva som er flytting og hva som er endringer, og håndtere dette etter sine respektive regler.

§ 8c-2 (2)

I dette leddet står det at et foretak som vil flytte sin pensjonsordning ikke kan unnta noen bestemt del av den fra flyttingen. I § 8c-1 (3) står det at omdanning, sammenslåing og deling av pensjonsordning i forbindelse med flytting kan foretas i henhold til ellers gjeldende regler.

Selv om det kan synes uklart, antar FNH at reglene til sammen åpner for at dersom et foretak har tenkt å splitte opp ordningen, og kun flytte for eksempel alderspensjonsdelen, så må dette være mulig så lenge alle medlemmer er omfattet av flyttingen.

§ 8c-4

Paragrafen omhandler blant annet informasjon til medlemmene ved flytting.

FNH ser det som en fordel at avgivende selskap ikke lenger har ansvar for informasjon til medlemmene. Det har nemlig vist seg å være praktiske vanskeligheter for avgivende selskap med å få kartlagt hvilken informasjon medlemmene har fått i forbindelse med flyttingen.

§ 8c-6 (2)

Leddene angir at pensjonsinnretningene kan avtale andre oppgjørsfrister enn de som er angitt i første ledd. FNH mener at det er en fordel at det åpnes for at pensjonsinnretningene kan avtale annen oppgjørsfrist eller frist for etteroppgjør enn de som er angitt i punkt 1, og at dette kan være særlig aktuelt ved flytting av svært store kontrakter.

§ 8c-9 (2)

I dette leddet foreslås det en endring i hvilken rente som skal betales i de tilfellene der midlene ikke overføres på opphørsdato. I dag benyttes en risikofri rente, etter Utfyllende regler om foreløpig og endelig overskuddsberegning innen livsforsikring Rundskriv 33 / 94 fra Kredittilsynet.

Selskapene har sentralisert arbeidet med å føre opp den risikofrie renten. Eksempel på en månedlig oversikt som sendes ut fra FNH er vedlagt. Det har ikke vært problemer knyttet til å benytte denne renten på midler som overføres etter opphørsdato. FNH mener at der godt innarbeidede rutiner fungerer bra, bør det generelt ikke innføres nye.

FNH kan derfor ikke se noen grunn til at regelen endres.

3. Avslutning

FNH mener at det ikke er noe til hinder for at regelverket kan tre i kraft fra 01.01.04. Selv om det er mange enkeltforhold departementet må vurdere i lovarbeidet, vil FNH likevel understreke at det er overordnet viktig at regelverket for kommunale ordninger trer i kraft 01.01.04.

Når det gjelder forslag til § 8c-12 (1) om overføring av reserver for enkeltpersoner som skifter stilling, bør det gjennomføres en utredning hvor hensynet til samtlige av overføringsavtalens parter blir vurdert. Det kan ut fra dette være vanskelig å gjennomføre denne bestemmelsen i praksis fra 01.01.04.

Med vennlig hilsen
FINANSNÆRINGENS HOVEDORGANISASJON

Arne Skauge
Adm. direktør

Sissel Rødevand
Sjefaktuar liv

Vedlegg:

- *Beregningsmelding 149/92*
- *Avtale om risikoens overgang*
- *Oversikt over gjennomsnittlig risikofri rente til bruk ved flytteoppgjør – april 2003*